

2020 / Vol:6, Issue:23 / pp.206-218

Arrival Date : 27.12.2019

Published Date : 24.02.2020

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31589/JOSHAS.257>

Reference : Koçoğlu, E. & Gürdap Köseoğlu, G. (2020). "Etkili Birey Yetiştirmede Aile Rolünün Algısal Analizi", Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences, 6(23): 206-218.

RESEARCH ARTICLE

ETKİLİ BİREY YETİŞTİRMEDE AİLE ROLÜNÜN ALGISAL ANALİZİ¹

Perceptual Analysis of Family Role in Effective Individual Training

Doç. Dr. Erol KOÇOĞLU

İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya/Türkiye

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4595-2892>

Gülsüm GÜRDAP KÖSEOĞLU

İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya/Türkiye

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1243-715X>

ÖZET

Bireyin yetiştirilmesinde en önemli sorumluluğa sahip olan aile, bireyin geleceğinin karakter ve kişilik olarak şekillenmesinde belirleyici bir faktördür. Bu faktörün etkisi doğrultusunda, öğretmen adaylarının algıları doğrultusunda etkili birey yetiştirmede ailenin etkisini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada, genel tarama modeli içerisinde yer alan ilişkiyel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmenliği bölümlerinde eğitim görmekte olan 400 öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak 40 maddeden oluşan "etkili birey yetiştirmede aile ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmada verilerin analizi SPSS 21.0 paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada gerçekleştirilen analiz sonuçlarında cinsiyet, bölge ve aylık ortalama gelir değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Buna karşın bölüm ve sınıf değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Korelasyon analizi sonucunda etkili birey yetiştirmede ailenin oluşturduğu farkındalık ($r=0,981$), etkili birey yetiştirmede ailenin kişisel gelişime katkısı ($r=0,980$) arasında 0,01 anlamlılık düzeyinde pozitif yönlü ilişki bulunmuştur. Analiz sonuçları incelendiğinde etkili birey yetiştirmede ailenin etkili olduğu sonucuna ulaşıldığı elde edilen verilerden hareketle söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Birey, aile, algı, öğretmen adayı.

ABSTRACT

The family, which has the most important responsibility in raising the individual, is a determining factor in shaping the future of the individual as character and personality. In line with the effect of this factor, in this research aiming to determine the effect of the family in raising an effective individual in line with the perceptions of teacher candidates, the relational screening model included in the general screening model was used. In the research, it was carried out with 400 prospective teachers studying in the Social Sciences and Classroom Teaching departments of the Faculty of Education, Inonu University. In the research, "family scale in effective individual training" consisting of 40 items was used as data collection tool. The analysis of the data in the research was carried out using the SPSS 21.0 package program. In the results of the analysis conducted in the study, it was determined that there was no significant difference according to gender, region and monthly average income variables. On the other hand, a significant difference was found according to the department and class variables. As a result of the correlation analysis, a positive relationship was found between the awareness ($r = 0,981$) created by the family in raising effective individuals and the contribution of the family to personal development in effective education ($r = 0.980$). When the results of the analysis are examined, it can be said from the data obtained that the result of the family is effective in raising effective individuals.

Keywords: Individual, family, perception, teacher candidate.

¹ Bu çalışma Gülsüm Gürdap Köseoğlu tarafından 10.05.2019 tarihinde sunulan yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

1.GİRİŞ

İnsanoğlunun varlığından itibaren birlikte ortaya çıkan aile: geçmişten günümüze yaygın olarak bilinen bireyin sosyalleşme ve toplumsallaşma aşamasının ilk basamağıdır. Bundan dolayı insanoğlunun yaşam sürecinde aile, geçmişte sahip olduğu önem bugünde sürdürmektedir (Yalman, 2014, s.15). İnsanoğlunun sahip olduğu özelliklerden biri olan “birlikte yaşama zorunluluğu” insanın ihtiyaçlarını giderme sürecinde ailenin önemini göstermektedir. Aile kronolojik yaşam çizgisinde yapısı ve fonksiyonu değişse de birey için önemini korumaktadır (Gürdap Köseoğlu, 2019, s.4). Taşıdığı işlev, oluştuğu yapı ve varolduğu zamana bağlı olarak değişkenlik gösteren aile kurumuyla ilgili her zaman ve koşulda geçerli olacak evrensel bir tanımlama yapılamaz (Könezoğlu, 2006’dan akt. Erdoğan, 2014, s.41). Bu durumu kanıtlayan birçok aile yapısına dünya üzerinde görülmektedir. Aile kurumu, ailedeki kişi sayısına göre dünya üzerinde farklı bakış açıları beraberinde getirmiştir. Bu bakış açıları modern, ilkel ve geleneksel aile yaklaşımlarıdır. Bu yaklaşımlara ait birçok örnek verilebilir. Bu duruma, Kızılderili Navajo kabilesinde eşlerin bir arada yaşamaması, erkeğin erkeklerle kadının ise ailenin kadınlarıyla birlikte yaşaması ve evliliğe dayalı etkileşimin sınırlı olması örnek olarak verilebilir. Ayrıca Afrika kıtasında varlığını sürdüren Maasaj kabilesindeki insanların cinsel olarak başka erkeklerle birlikteliği reddetmesinin kaba bir davranış olarak ifade edilmesi bir diğer örnek olarak gösterilebilir (Gelles ve Levin, 1991’den akt. Bozkurt, 2011, s.259-260; Gürdap Köseoğlu, 2019, s.5).

Aile kavramına ilişkin dikkat çekici tanımlamalardan birini yapan Amerikalı sosyolog King Davis’e göre aile: “Aralarında kan bağı bulunan ve birbirlerine akraba olan bir grup insan” dır (Erdentuğ, 1990’dan akt. Yurdakul, 2016, s.26). Türk Dil Kurumu Türkçe sözlüğünde aile, “Evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2011). Yukarıda verilen tanımlamalardan hareketle işlevsellik bakımından bireyin ve toplumun hayatında önemli bir noktaya sahip olan aile kavramının, biyolojik, koruyuculuk, psikolojik, sevgi, öz saygıyı geliştirme, toplumsallaştırma, sosyalleştirme, güvenlik, bağımlılık ihtiyacını giderme, toplumsal rol ve statü kazandırma, aile kurmak için eş belirleme, tandık sağlama, dini, eğitim, kültürel, ekonomik, iş bulma, meslek sahibi yapma, demokratik tutum ve davranışları ve ahlaki değerleri kazandırma gibi birçok fonksiyonu olduğu söylenebilir. Bu fonksiyonların her biri bireye farklı bir yeterlilik kazandırması, aile kurumunun önemini gösterdiği söylenebilir.

Ailenin demokratik tutum ve davranışları kazandırma sürecinin, bireyin etkili bir şekilde yetiştirilmesi üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada, teorik aktarımın yanı sıra eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrenci görüşlerine başvurularak ailenin etkisine ilişkin nicel kanıtsal veriler değerlendirilmiştir.

2.YÖNTEM

2.1.Araştırmanın Modeli

Etkili birey yetiştirmede ailenin rolüne ilişkin öğretmen adaylarının ailenin rolüne ilişkin algılarını saptamak amacıyla yapılan çalışmada, genel tarama modeli içerisinde yer alan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, “çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir”. Genel tarama modelleri kullanım amaçlarına göre “tekil tarama” ve “ilişkisel tarama” modelleri olmak üzere ikiye ayrılır (Karasar, 1991: s.81’den akt. Danış ve Genç, 2011: s.175; Gürdap Köseoğlu, 2019, s.55). Bu çalışmada iki değişken arasındaki ilişki ölçülmeye çalışıldığından ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır (Cemaloğlu ve Erdemoğlu Şahin, 2007: s.468; Gürdap Köseoğlu, 2019, s. 55).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini İnönü Üniversitesi oluştururken; örneklemini İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf ve Sosyal Bilgiler öğretmenliği bilim dalında öğrenim gören 400 öğretmen adayını oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini oluşturan 400 öğretmen adayına ilişkin cinsiyet, bölüm, yaşadığı bölge, sınıf ve aylık ortalama gelir durumuna ilişkin durumlarını belirten bulgular frekans ve yüzdelik dağılımları belirlenmiştir. Tablo 1’de katılımcılara ilişkin bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmanın Örneklemini Oluşturan Öğretmen Adaylarına Ait Özellikler (n=400)

Gruplar	Frekans	Yüzde
Cinsiyet		
Kadın	238	%59,5
Erkek	162	%40,5
Bölüm		
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	219	%54,8
Sınıf Öğretmenliği	181	%45,2
Yaşadığı Bölge		
Marmara Bölgesi	15	%3,8
Ege Bölgesi	9	%2,3
İç Anadolu Bölgesi	22	%5,5
Doğu Anadolu Bölgesi	215	%53,8
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	89	%22,3
Karadeniz Bölgesi	11	%2,8
Akdeniz Bölgesi	39	%9,8
Sınıf		
1. Sınıf	92	%23
2. Sınıf	155	%38,8
3. Sınıf	89	%22,3
4. Sınıf	64	%16
Aylık Ortalama Gelir		
0-2020	103	%25,8
2021-3000	150	%37,5
3001-4000	77	%19,3
4001 ve üstü	70	%17,5

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %59,5’i kadın, %40,5’i erkeklerden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının bölümlerine ait yüzdelik dağılımları incelendiğinde, %54,8’i sosyal Bilgiler öğretmenliği, %45,2’ü sınıf öğretmenliğinde eğitim görmekte olan öğretmen adaylarından oluştuğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına ait yaşadığı bölgeye ait yüzdelik dağılımlar incelendiğinde, %3,8’i Marmara Bölgesi, %2,3’ü Ege Bölgesi, %5,5’i İç Anadolu Bölgesi, %53,8 Doğu Anadolu Bölgesi, %22,3’i Güneydoğu Anadolu Bölgesi, %2,8 Karadeniz Bölgesi ve %9,8’i Akdeniz Bölgesinde yaşadığını göstermektedir. Öğretmen adaylarının sınıflarına ait yüzdelik dağılımlar incelendiğinde ise %23 1. sınıf, %38,8 2. sınıf, %22,3 3. sınıf ve %16 4. sınıf olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının aylık ortalama gelirlerine ilişkin yüzdelik dağılımlar incelendiğinde ise %25,8 (0-2020), %37,5 (2021-3000), %19,3 (3001-4000) ve %17,5’in (4001 ve üstünde) bir gelire sahip olduğu görülmektedir.

2.3. Verilerin Toplanması

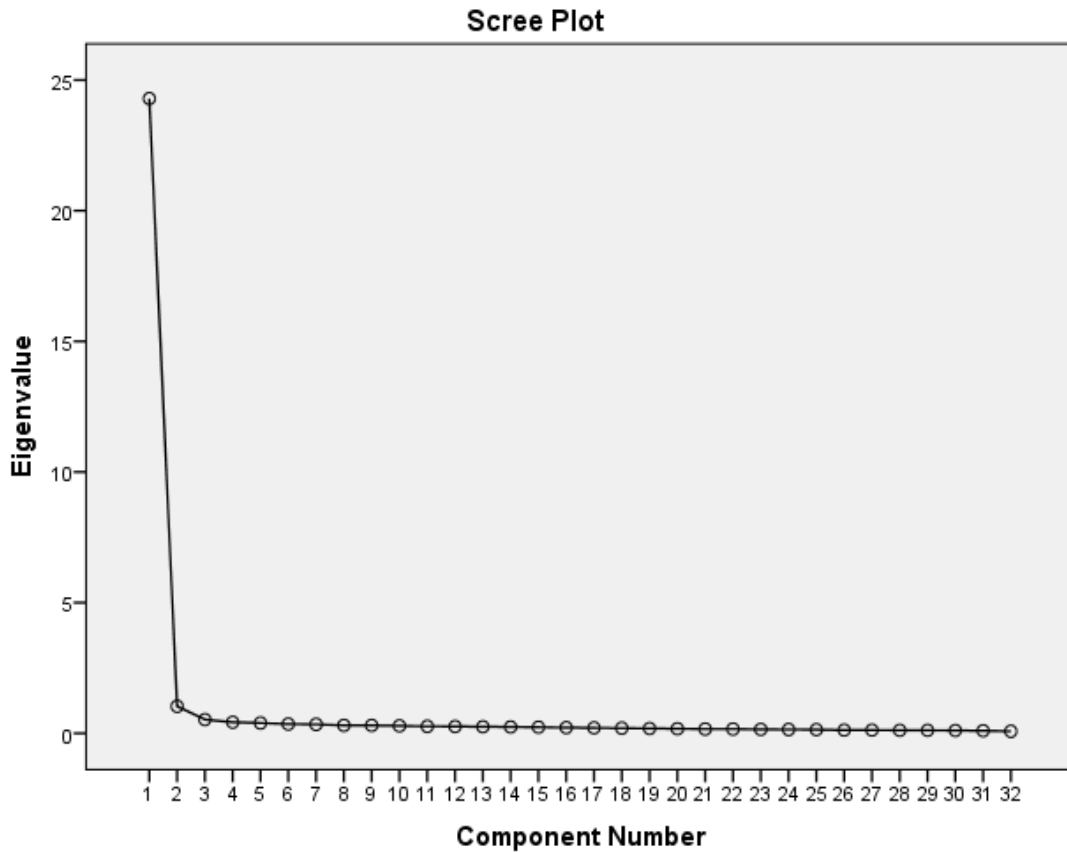
Ailenin etkili birey yetiştirmede etkisini öğretmen adaylarının algıları doğrultusunda belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada verileri elde etmek amacıyla 40 maddeden oluşan beşli likert “etkili birey yetiştirmede aile ölçeği” araştırmacı tarafından hazırlanmış ve kullanılmıştır.

50 maddelik taslak ölçek formu hazırlanmış ve üniversite de iki alan uzmanının görüşüne sunulmuş ve uzmanların görüşleri doğrultusunda 10 maddenin çıkarılmasına karar verilmiştir. Taslak ölçeğin madde anlaşılabilirliğini kontrol etmek ve cevaplama sürelerini belirlemek amacıyla 40 öğretmen

adayı aracılığıyla pilot uygulaması yapılmıştır. Uygulama sunucunda maddelerin anlaşılır olduğu ve cevaplama süresinin 25-30 dakika arasında olduğu tespit edilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırma verileri SPSS 21.0 paket programı kullanılarak gerçekleştirilen analizlerin sonucunda elde edilmiştir. Ölçek cevapları değerlendirilirken, SPSS ile açıklayıcı faktör analizi sonrasında ölçek güvenilirliği SPSS programı ile test edilmiştir. Ayrıca, değişkenler arasında farklılık analizleri ve neden-sonuç ilişkileri incelenmiş ve detaylı bir şekilde gösterilmiştir. Etkili birey yetiştirmede aile ölçeğine ilişkin faktör yapısını belirlemek amacıyla, 400 aday öğretmenin ölçeğe verdiği tepkilerden elde edilen puanlara, temel bileşenler faktör analizi uygulanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliği faktör analizi ile test edilerek, tek ya da çok faktörlü olup olmadığı araştırılmıştır. Faktör sayısının belirlenmesinde çizgi grafiği, faktör öz değerleri ve varyansa yapılan katkı toplamı dikkate alınmıştır. Faktör analizinin, açık ve anlaşılır yorumlanabilmesi için eksen döndürmesi yapılmaktadır. Ölçeğin faktör desenini ortaya koymak amacıyla faktörleştirme yöntemi olarak temel bileşenler analizi ve tutum ölçeğinden elde edilen verilerin analizinde döndürme yöntemi olarak da dik döndürme yöntemlerinden maksimum değişkenlik (varimax) yöntemi kullanılmıştır (Durmuş, Yurtkoru ve Çinko, 2013, s.77; Köseoğlu Gürdap, 2019, s.57). Şekil 1 de faktörlere ait çizgi grafiği göstermektedir.

Şekil 1. Ölçeğe Ait Çizgi Grafik

Örneklem yeterliliği ölçüsü 0,50 değerinin altında kalan ifadeler analiz dışı tutulmuştur. Faktör analizi sonucunda öz değerleri 1 ve üzerinde olanların ele alınması gerektiğinden 2 faktör (boyut) elde edilmiştir. Varyansı açıklama oranının 0,50 ve üzerinde olması ölçütü esas alınmıştır. Toplam açıklanan varyans %79,134. olarak bulunmuştur. Tablo 2’de ölçeğe ait faktör analizi sonuçları, faktör yüklerine göre büyükten küçüğe doğru sıralanmış bir şekilde gösterilmektedir.

Tablo 2. Açıklayıcı Faktör Analizi

Faktörün Adı	Soru ifadesi	Faktör Ağırlıkları	Faktörün Açıklayıcılığı(%)
Ailenin oluşturduğu farkındalık	Soru 6	0,825	75,907
	Soru 7	0,822	
	Soru 2	0,822	
	Soru 10	0,791	
	Soru 9	0,772	
	Soru 16	0,768	
	Soru 12	0,765	
	Soru 39	0,761	
	Soru 4	0,758	
	Soru 26	0,753	
	Soru 22	0,747	
	Soru 11	0,746	
	Soru 21	0,728	
	Soru 30	0,711	
	Soru 40	0,697	
	Soru 5	0,694	
	Soru 8	0,686	
Soru 34	0,683		
Soru 24	0,656		
Ailenin kişisel gelişime katkısı	Soru 18	0,787	3,227
	Soru 25	0,778	
	Soru 32	0,767	
	Soru 23	0,761	
	Soru 20	0,759	
	Soru 33	0,726	
	Soru 17	0,704	
	Soru 13	0,702	
	Soru 37	0,688	
	Soru 19	0,675	
	Soru 29	0,674	
Soru 28	0,674		
Soru 14	0,659		
Toplam			79,134
Kaiser-Meyer-Olkin Ölçek Geçerliliği			0,987
Bartlett's Küresellik Testi	Ki Kare		17496,642
	P değeri		0,000

Veri setinin faktör analizine uygunluğunun test edilmesi için, Kaiser – Meyer – Olkin (KMO) örneklem yeterliliği testi ve Bartlett küresellik testi uygulanmıştır. KMO değerleri:

KMO Değeri	Yorumu
0,80 ve yukarısı	Mükemmel
0,70 ve 0,80 arası	İyi
0,60 ve 0,70 arası	Orta
0,50 ve 0,60 arası	Kötü
0,50 den aşağı	Kabul edilemez

KMO değeri yukarıdaki tablodaki ölçütler dikkate alınarak yorumlanmaktadır (Durmuş, Yurtkoru ve Çinko, 2013: s.80). KMO değeri kabul edilebilir sınır olan 0,70'in üzerinde 0,98 olarak tespit edilmiştir ve analize uygun görülmüştür. Bartlett küresellik testi de 0,50'nin üzerinde olduğu (ki kare =17,496,642) ve p değeri 0,05'ten küçük olması gerekmektedir. Testimizde p değeri 0,00 elde edilmiş olmasından dolayı veri seti faktör analizine uygun bulunmuştur. Bulunan KMO katsayısı verilerin analize uygun olduğunu göstermektedir.

Tabloya göre analize dahil edilmeyen s1, s3, s15, s27, s31, s35, s36, ve s38 sorularıdır. "Ailenin oluşturduğu farkındalık" faktörü 19 sorudan oluşmakta ve faktörün açıklayıcılığı (%75,907), "Ailenin kişisel gelişime katkısı" faktörü 13 sorudan oluşmakta ve faktörün açıklayıcılığı (%3,227)' dir.

4.5. Güvenirlik Analizi

Faktör analizi sosyal bilimlerde yapı geçerliliğini test etmek için yapılan bir analizdir. Faktör analizi sonrasında her bir alt boyutun (faktörün) güvenilirliğinin sayısal olarak bulunan sonuçları tabloda ayrı ayrı verilmiştir.

Güvenilirlik analizi yapılırken Alpha modeli kullanılmıştır. Cronbach's Alpha sorular arası korelasyona bağlı uyum değeridir. Cronbach's Alpha değeri faktör altındaki soruların toplamdaki güvenilirlik seviyesini göstermektedir. Cronbach's Alpha değerinin 0,70 ve üstü olduğu durumlarda ölçeğin güvenilir olduğu kabul edilir. Fakat soru sayısının az olduğu durumlarda bu sınır 0,60 değeri ve üstü olarak kabul edilmektedir (Durmuş, Yurtkoru ve Çinko, 2013, s.89). Tablo 3 ölçek ve boyutlarının güvenilirlik analizinin sonuçları belirtilmiştir.

Tablo 3. Güvenilirlik Analizi

Ölçek/ Boyut	Soru Sayısı	Güvenilirlik Katsayısı
Ailenin oluşturduğu farkındalık	19	0,987
Ailenin kişisel gelişime katkısı	13	0,973
Etkili Birey Yetiştirmede Aile Ölçeği	32	0,990

Etkili Birey Yetiştirmede Aile Ölçeği ($\alpha=0,990$), Ailenin oluşturduğu farkındalık boyutu ($\alpha=0,987$), Ailenin kişisel gelişime katkısı boyutu ($\alpha=0,973$) ölçekte belirtilen 0,70 alt kriterini sağlamaktadır. Elde edilen sonuçlar araştırmada kullanılan ölçek ve boyutlarının iç tutarlılığı olduğunu belirtmektedir.

4.6. Normal Dağılım Analizi

Bilindiği üzere, normallik analizinin amacı, verilmiş bir veri dizisinin normal dağılıma uygunluk iyiliğinin incelenmesidir (Kara, 2016: s.135). Çarpıklık (kurtosis) ve basıklık (skewness) katsayısının -3 ve +3 sınırları içinde olması verilerin normal dağılım gösterdiği şeklinde yorumlanabilmektedir (Polat, 2018, s.1210). Araştırmanın analiz sonuçlarının -3 ve +3 aralığında değerler almış olması dağılımın normal olduğunu göstermektedir.

Tablo 4. Skewness ve Kurtosis Değerleri (n=400)

Değişkenler/ Boyut	skewness	Kurtosis
Ailenin oluşturduğu farkındalık	1,777	1,923
Ailenin kişisel gelişime katkısı	1,354	0,973
Etkili Birey Yetiştirmede Aile Ölçeği	1,626	1,554

Analiz sonuçlarına göre değişkenlerin belirlenen ölçütler arasında değer aldığı ve normal dağılım gösterdiği görülmektedir. Bu sebeple, çözümlenelerde parametrik teknikler kullanılmıştır.

3.BULGULAR

Araştırma bulguları iki grupta toplanıp değerlendirilmiştir.

3.1. Toplanan Verilerle İlgili Olarak Yapılan Fark Testleri

3.1.1. Cinsiyet Değişkeni

Araştırmada “sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenliği bilim dallarında öğrenim gören bütün kademelerdeki adayların etkili birey yetiştirmede aile faktörüne ilişkin algıları arasında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklinde verilen öğretmen adaylarının etkili birey yetiştirmede aile, ailenin oluşturduğu farkındalık ve ailenin kişisel gelişime katkısı ile ilgili düzeyleri ve cinsiyet arasındaki farklılık “Bağımsız gruplar t Testi”ne göre test edilmiştir. Parametrik test olan Bağımsız gruplar t Testi ile elde edilen test sonuçları Tablo 5’de gösterilmektedir.

Tablo 5.Cinsiyete Değişkenine Göre Farklılık Analizi (n=400)

Değişkenler	Cinsiyet	N	\bar{X}	s.s.	F	T	P
Ailenin Oluşturduğu Farkındalık	Kadın	238	1,76	1,007	0,10	-1,298	0,921
	Erkek	162	1,89	1,00			
Ailenin Kişisel Gelişime Katkısı	Kadın	238	1,99	1,01	0,629	-,849	,428
	Erkek	162	2,08	,94			
Etkili Birey Yetiştirmede Aile	Kadın	238	1,87	,98	,126	-1,097	,722
	Erkek	162	1,98	,95			

Tablo 5'te öğretmen adaylarının "Ailenin Oluşturduğu Farkındalık" boyutu, "Ailenin Kişisel Gelişime Katkısı" boyutu ve "Etkili Birey Yetiştirmede Aile" düzeyi cinsiyete göre ($p=0,921$, $p=,428$ ve $p=,722$) çıkmış ($p>0,05$) değerinden yüksek çıktığı için istatistiki olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Ancak aritmetik ortalamalardan hareketle, erkek öğretmen adaylarının "Etkili Birey Yetiştirmede Ailenin Oluşturduğu Farkındalık" ($\bar{X}=1,89$), "Etkili Birey Yetiştirmede Ailenin Kişisel Gelişime Katkısı" ($\bar{X}=2,08$) ve "Etkili Birey Yetiştirmede Aile" ($\bar{X}=1,98$) düzeyi kadın öğretmen adaylarına göre daha yüksektir.

3.1.2. Bölüm Değişkeni

Araştırmada "Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenliği bilim dallarında öğrenim gören bütün kademelerdeki adayların etkili birey yetiştirmede aile faktörüne ilişkin algıları arasında bölüme göre anlamlı bir farklılık var mıdır?" şeklinde ifade edilen öğretmen adaylarının etkili birey yetiştirmede aile, ailenin oluşturduğu farkındalık ve ailenin kişisel gelişime katkısı ile ilgili düzeyleri ve bölümler arasındaki farklılık "Bağımsız gruplar t Testi"ne göre test edilmiştir. Parametrik test olan Bağımsız gruplar t Testi ile elde edilen test sonuçları Tablo 6'de gösterilmektedir.

Tablo 6. Bölüm Değişkenine Göre Farklılık Analizi (n=400)

Değişkenler	Bölüm	N	\bar{X}	s.s.	F	T	P
Ailenin Oluşturduğu Farkındalık	Sınıf Öğretmenliği	182	1,58	,79	24,038	-4,296	0,0
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	218	2,00	1,11			
Ailenin Kişisel Gelişime Katkısı	Sınıf Öğretmenliği	182	1,75	,86	6,145	-5,298	0,014
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	218	2,26	1,01			
Etkili Birey Yetiştirmede Aile	Sınıf Öğretmenliği	182	1,66	,80	15,559	-4,888	0,0
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	218	2,13	1,05			

Tablo 6'da öğretmen adaylarının "Ailenin Oluşturduğu Farkındalık" boyutu, "Ailenin Kişisel Gelişime Katkısı" boyutu ve "Etkili Birey Yetiştirmede Aile" düzeyi bölüme göre ($p=0,0$, $p=0,014$ ve $p=0,0$) çıkmış ($p<0,05$) değerinden küçük çıktığı için istatistiki olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. Aritmetik ortalamalardan hareketle, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının "Ailenin Oluşturduğu Farkındalık" ($\bar{X}=2,00$), "Ailenin Kişisel Gelişime Katkısı" ($\bar{X}=2,26$) ve "Etkili Birey Yetiştirmede Aile" ($\bar{X}=2,13$) düzeyi sınıf öğretmeni öğretmen adaylarına göre daha yüksektir.

3.1.3. Sınıf Değişkeni

Araştırmada "Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenliği bilim dallarında öğrenim gören bütün kademelerdeki adayların etkili birey yetiştirmede aile faktörüne ilişkin algıları arasında sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?" şeklinde ifade edilen öğretmen adaylarının etkili birey yetiştirmede aile, ailenin oluşturduğu farkındalık ve ailenin kişisel gelişime katkısı ile ilgili düzeyleri ve sınıflar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için "Tek Yönlü ANOVA analizi" yapılmıştır. Grup varyanslarının homojenlik analizi için Levene Testi kullanılmıştır. Tablo 7'de Levene Testine ait sonuçlar gösterilmektedir.

Tablo 7. Sınıf- Levene Testi

Değişkenler	Levene Değeri	p Değeri
Ailenin Oluşturduğu Farkındalık	24,768	,000
Ailenin Kişisel Gelişime Katkısı	13,546	,000
Etkili Birey Yetiştirmede Aile	19,386	,000

Tablo 7 incelendiğinde, boyutların grup varyansının eşit olmadığı tespit edilmiştir. Grupların birbirinden istatistikî olarak farklı olduğunu belirlemek için ikili karşılaştırma testlerinden “Tampane T2 Testi” uygulanmıştır. Tek Yönlü ANOVA Analizi sonuçları Tablo 8’de verilmektedir.

Tablo 8. Sınıfa Göre Farklılık Analizi (n=400)

Değişkenler	ANOVA Sonuçları								
	Sınıf	N	\bar{X}	SHx	Var.K.	K.T.	K.O.	F	P
Ailenin Oluşturduğu Farkındalık	1.Sınıf	92	1,76	,80	G.Arası	35,00	11,667	12,542	,000
	2.sınıf	154	1,70	,94	Grup İçi	368,357	0,930		
	3.sınıf	89	1,56	,76	Toplam	403,356			
	4.sınıf	65	2,46	,1,38					
	Toplam	400	1,81	1,005					
Ailenin Kişisel Gelişime Katkısı	1.sınıf	92	1,95	,86	G.Arası	30,73	10,24	11,380	,000
	2.sınıf	154	1,92	,90	Grup İçi	356,49	,900		
	3.sınıf	89	1,83	,83	Toplam	387,226			
	4.sınıf	65	2,65	1,26					
	Toplam	400	2,03	,98					
Etkili Birey Yetiştirmede Aile	1.sınıf	92	1,86	,80	G.Arası	32,77	10,925	12,454	,000
	2.sınıf	154	1,81	,90	Grup İçin	347,373	,877		
	3.sınıf	89	1,70	,77	Toplam	380,148			
	4.sınıf	65	2,55	1,30					
	Toplam	400	1,92	,97					

Tablo 8’de etkili birey yetiştirmede aile, ailenin oluşturduğu farkındalık ve ailenin kişisel gelişime katkısı ile ilgili boyutlar arasında öğrenim gördükleri sınıfa göre istatistikî olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p < 0,05$). Grupların birbirinden istatistikî olarak farklı olduğunu belirlemek için ikili karşılaştırma testlerinden “Tamhane T2 Testi” yapılmıştır. Tablo 9, Tamhane T2 Testi sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 9. Sınıfa Ait Tamhane T2 Test Sonuçları

Değişkenler	Sınıf (I)	Sınıf (J)	Ortalama Farkı(I-J)	Standart Hata	Anlamlılık Düzeyi
Ailenin Oluşturduğu Farkındalık	1. sınıf	2. sınıf	,05503	,12709	,973
		3. sınıf	,19657	,14340	,518
		4. sınıf	-,70233*	,15627	,000
	2. sınıf	1. sınıf	-,05503	,12709	,973
		3. sınıf	,14154	,12842	,688
		4. sınıf	-,75736*	,14266	,000
	3. sınıf	1. sınıf	-,19657	,14340	,518
		2. sınıf	-,14154	,12842	,688
		4. sınıf	-,89890*	,15736	,000
	4. sınıf	1. sınıf	,70233*	,15627	,000
		2. sınıf	,75736*	,14266	,000
		3. sınıf	,89890*	,15736	,000
Ailenin Kişisel Gelişime Katkısı	1. sınıf	2. sınıf	,03211	,12502	,994
		3. sınıf	,11904	,14107	,833
		4. sınıf	-,69639*	,15374	,000
	2. sınıf	1. sınıf	-,03211	,12502	,994
		3. sınıf	,08693	,12634	,902
		4. sınıf	-,72849*	,14034	,000
	3. sınıf	1. sınıf	-,11904	,14107	,833
		2. sınıf	-,08693	,12634	,902
		4. sınıf	-,81542*	,15481	,000
	4. sınıf	1. sınıf	,69639*	,15374	,000
		2. sınıf	,72849*	,14034	,000
		3. sınıf	,81542*	,15481	,000
Etkili Birey	1. sınıf	2. sınıf	,04357	,12341	,985

		3.sınıf	,15781	,13925	,669
		4.sınıf	-,69936*	,15176	,000
	2.sınıf	1.sınıf	-,04357	,12341	,985
		3.sınıf	,11423	,12471	,796
		4.sınıf	-,74293*	,13853	,000
	3.sınıf	1.sınıf	-,15781	,13925	,669
		2.sınıf	-,11423	,12471	,796
		4.sınıf	-,85716*	,15281	,000
	4.sınıf	1.sınıf	,69936*	,15176	,000
		2.sınıf	,74293*	,13853	,000
		3.sınıf	,85716*	,15281	,000

4.sınıf da öğrenim gören öğretmen adaylarının etkili birey yetiştirmede aile, ailenin oluşturduğu farkındalık ve ailenin kişisel gelişime katkısı düzeyleri 1.sınıf da öğrenim gören öğretmen adaylarından daha düşüktür ($p<0,05$). 4.sınıf da öğrenim gören öğretmen adaylarının etkili birey yetiştirmede aile, ailenin oluşturduğu farkındalık ve ailenin kişisel gelişime katkısı düzeyleri 2.sınıf da öğrenim gören öğretmen adaylarından daha düşüktür ($p<0,05$). 4.sınıf da öğrenim gören öğretmen adaylarının etkili birey yetiştirmede aile, ailenin oluşturduğu farkındalık ve ailenin kişisel gelişime katkısı düzeyleri 3.sınıf da öğrenim gören öğretmen adaylarından daha düşüktür ($p<0,05$). Bu bulgulardan hareketle 4.sınıf öğretmen adayları etkili birey yetiştirmede ailenin rolünün etkili olduğunu 1.sınıf, 2.sınıf ve 3.sınıf da eğitim gören öğretmen adayları kadar etkili bulmamaktadır.

3.1.4. Bölge Değişkeni

Araştırmada “Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenliği bilim dallarında öğrenim gören bütün kademelerdeki adayların etkili birey yetiştirmede aile faktörüne ilişkin algıları arasında bölge düzeyine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklinde ifade edilen öğretmen adaylarının etkili birey yetiştirmede aile, ailenin oluşturduğu farkındalık ve ailenin kişisel gelişime katkısı ile ilgili düzeyleri ve bölgeler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için “Tek Yönlü ANOVA Analizi” yapılmıştır. Grup varyanslarının homojenlik analizi için Levene Testi kullanılmıştır. Tablo 10’da Levene Testine ait sonuçlar gösterilmektedir.

Tablo 10. Bölge – Levene Testi

Değişkenler	Levene Değeri	p Değeri
Ailenin Oluşturduğu Farkındalık	1,875	,084
Ailenin Kişisel Gelişime Katkısı	2,171	,045
Etkili Birey Yetiştirmede Aile	2,151	,047

Tablo 10 incelendiğinde, ailenin kişisel gelişime katkısı ve etkili birey yetiştirmede aile değişkenlerinin grup varyansının eşit olmadığı tespit edilmektedir ($p<0,05$). Ancak ailenin oluşturduğu farkındalık değişkeninin grup varyansının eşit olduğu tespit edilmektedir ($p>0,05$). Grupların birbirinden istatistiki olarak farklı olduğunu belirlemek için ikili karşılaştırma testlerinden “Tampane T2 Testi” uygulanmıştır. Tek Yönlü ANOVA Analizi sonuçları Tablo 11’de verilmektedir.

Tablo 11. Bölgeye Göre Farklılık Analizi (n=400)

ANOVA Sonuçları									
Değişkenler	Bölge	N	\bar{X}	SHx	Var.K	K.T.	K.O.	F	P
Ailenin Oluşturduğu Farkındalık	Akdeniz bölgesi	39	1,6478	,92897	GArası	4,116	,686	,675	,670
	Doğu Anadolu bölgesi	215	1,8240	1,00418	Grup İçi	399,240	1,016		
	Ege bölgesi	9	1,9181	1,27247	Toplam	403,356			
	Güneydoğu Anadolu bölgesi	89	1,9261	1,10551					
	İç Anadolu bölgesi	22	1,7440	,96589					
	Karadeniz bölgesi	11	1,4258	,39136					
	Marmara bölgesi	15	1,7649	,80311					
	Toplam	400	1,8141	1,00544					
A i l e n i n	Akdeniz bölgesi	39	1,9053	,85975	GArası	5,699	,950	,978	,440

	Doğu Anadolu bölgesi	215	2,0580	,97261	Grup İçi	381,527	,971		
	Ege bölgesi	9	2,1368	1,26910	Toplam	387,226			
	Güneydoğu Anadolu bölgesi	89	2,1366	1,10099					
	İç Anadolu bölgesi	22	1,8497	1,00337					
	Karadeniz bölgesi	11	1,5245	,47146					
	Marmara bölgesi	15	1,8923	,75972					
	Toplam	400	2,0300	,98513					
Etkili Birey Yetiştirmede Aile	Akdeniz bölgesi	39	1,7765	,86826	G.Arası	4,738	,790		
	Doğu Anadolu bölgesi	215	1,9410	,96937	Grup İçi	375,410	,955		
	Ege bölgesi	9	2,0274	1,25987	Toplam	380,148			
	Güneydoğu Anadolu bölgesi	89	2,0313	1,08290					
	İç Anadolu bölgesi	22	1,7968	,97696					
	Karadeniz bölgesi	11	1,4752	,40639					
	Marmara bölgesi	15	1,8286	,75977					
	Toplam	400	1,9220	,97609					

Tablo 11’de öğretmen adaylarının etkili birey yetiştirmede aile, ailenin oluşturduğu farkındalık ve ailenin kişisel gelişime katkısı ile ilgili boyutlar arasında yaşadıkları bölgeler arasında anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($p>0,05$). Anlamlı bir farklılık olmadığından grupların birbirinden istatistikî olarak farklı olduğunu belirlemek için ikili karşılaştırma testlerinden “Tamhane T2 Testi” nin yapılmasına gerek kalmamıştır.

3.1.5. Aylık Gelir Değişkeni

Araştırmada “Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenliği bilim dallarında öğrenim gören bütün kademelerdeki adayların etkili birey yetiştirmede aile faktörüne ilişkin algıları arasında gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklinde verilen öğretmen adaylarının etkili birey yetiştirmede aile, ailenin oluşturduğu farkındalık ve ailenin kişisel gelişime katkısı ile ilgili düzeyleri ve aylık ortalama gelir arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için “Tek Yönlü ANOVA Analizi” yapılmıştır. Grup varyanslarının homojenlik analizi için Levene Testi kullanılmıştır. Tablo 12’de Levene Testine ait sonuçlar gösterilmektedir.

Tablo 12. Gelir – Levene Testi

Değişkenler	Levene Değeri	p Değeri
Ailenin Oluşturduğu Farkındalık	6,311	,000
Ailenin Kişisel Gelişime Katkısı	4,701	,003
Etkili Birey Yetiştirmede Aile	5,666	,001

Tablo 12 incelendiğinde, boyutların grup varyansının eşit olmadığı tespit edilmektedir ($p<0,05$). Grupların birbirinden istatistikî olarak farklı olduğunu belirlemek için ikili karşılaştırma testlerinden “Tamhane T2 Testi” uygulanmıştır. Tek Yönlü ANOVA Analizi sonuçları Tablo 13’de verilmektedir.

Tablo 13. Gelire Göre Farklılık Analizi (n=400)

Değişkenler	ANOVA Sonuçları								
	Gelir	N	\bar{X}	SHx	Var.K.	K.T.	K.O.	F	P
Ailenin Oluşturduğu Farkındalık	0-2020	103	1,6530	,70879	G.Arası	3,604	1,201	1,190	,313
	2021-3000	150	1,8660	1,07186	Grup İçi	399,752	1,009		
	3001-4000	77	1,8776	1,11643	Toplam	403,356			
	4001-üstü	70	1,8699	1,09410					
	Toplam	400	1,8141	1,00544					
Ailenin Kişisel Gelişime Katkısı	0-2020	103	1,8820	,73592	G.Arası	3,104	1,035	1,067	,363
	2021-3000	150	2,0667	1,03386	Grup İçi	384,122	,970		
	3001-4000	77	2,0959	1,06968	Toplam	387,226			
	4001-üstü	70	2,0967	1,09451					
	Toplam	400	2,0300	,98513					
	0-2020	103	1,7675	,69899	G.Arası	3,339	1,113	1,170	,321

Etkili Birey Yetiştirmede Aile	2021-3000	150	1,9663	1,03494	Grup İçin	376,809	,952		
	3001-4000	77	1,9868	1,07290	Toplam	380,148			
	4001-üstü	70	1,9833	1,07605					
	Toplam	400	1,9220	,97609					

Tablo 13’de öğretmen adaylarının etkili birey yetiştirmede aile, ailenin oluşturduğu farkındalık ve ailenin kişisel gelişime katkısı ile ilgili boyutlar arasında aylık ortalama gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($p>0,05$). Anlamlı bir farklılık olmadığından grupların birbirinden istatistikî olarak farklı olduğunu belirlemek için ikili karşılaştırma testlerinden “Tamhane T2 Testi” nin yapılmasına gerek kalmamıştır.

3.2. Korelasyon Analizi

Araştırmada verilerin yorumlanmasında kullanılan değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek için kullanılan istatistik yöntemine korelasyon denir (Durmuş, Yurtkoru ve Çinko, 2013: s.143). Aşağıda tablo 14’de değişkenlerin tanımlayıcı istatistik bulguları verilmiştir. Bu tabloda araştırmada kullanılan boyutların ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir.

Tablo 14. Değişkenlerin Betimsel Bulguları (n=400)

Değişkenler	Ortalama	Std. Sp.
Ailenin Oluşturduğu Farkındalık	1,81	1,005
Ailenin Kişisel Gelişime Katkısı	2,03	,985
Etkili Birey Yetiştirmede Aile	1,92	,976

Değişkenlerin ortalaması 1,81 ile 2,03; standart sapması ise ,976 ile 1,005 arasında değişmektedir. Öğretmen adaylarında, ailenin kişisel gelişime katkısı düzeyi en yüksek (2,03), etkili birey yetiştirmede aile (1,92) ve ailenin oluşturduğu farkındalık (1,81) şeklinde büyükten küçüğe doğru sıralanmıştır.

Araştırmada “Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenliği bilim dallarında öğrenim gören bütün kademelerdeki adayların etkili birey yetiştirmede aile faktörüne ilişkin algıları arasında nasıl bir ilişki bulunmaktadır?” şeklinde ifade edilen duruma ilişkin öğretmen adaylarının etkili birey yetiştirmede aile, ailenin oluşturduğu farkındalık ve ailenin kişisel gelişime katkısı ile ilgili öğretmen adaylarının algıları tespit edilmektedir.

Tablo 15’de korelasyon analizinin sonuçları gösterilmiştir. Pearson korelasyon katsayısı -1 ile +1 ($-1 \leq r \leq +1$) arasında değişen değerler alır. r katsayısı ilişkinin yönünü ve kuvvetini gösterir. r katsayısının eksi değerler alması değişkenler arasındaki ilişkinin ters orantılı olduğunu: artı değerler alması ilişkinin doğru orantılı olduğunu gösterir. r değeri ± 1 ’ e yaklaştıkça ilişkinin kuvveti artarken 0’a yaklaşması ilişkinin kuvvetinin az olduğuna işaret eder. Yıldızlar ise sonucun anlamlı olduğunu göstermektedir (Durmuş, Yurtkoru ve Çinko, 2013: s.144).

Tablo 15. Korelasyon Analizi (n=400)

Değişkenler	Ailenin Oluşturduğu Farkındalık	Ailenin Kişisel Gelişime Katkısı	Etkili Birey Yetiştirmede Aile
Ailenin Oluşturduğu Farkındalık	1		
Ailenin Kişisel Gelişime Katkısı	,924**	1	
Etkili Birey Yetiştirmede Aile	,981**	,980**	1

Korelasyon analizi sonucunda, ailenin oluşturduğu farkındalık ($r=0,981$), ailenin kişisel gelişime katkısı ($r=0,980$) faktörleri arasında 0,01 anlamlılık düzeyinde pozitif yönlü ilişki bulunmaktadır. Analiz sonuçları incelendiğinde etkili birey yetiştirmede ailenin rolünün etkili olduğu belirlenmiştir.

4.SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğretmen adaylarının etkili birey yetiştirmede ailenin rolüne ilişkin algılarının değerlendirildiği bu çalışmada birbirinden dikkat çekici sonuçlar elde edilmiştir. Bu sonuçlardan biri, öğretmen adaylarının “Ailenin Oluşturduğu Farkındalık” boyutu, “Ailenin Kişisel Gelişime Katkısı” boyutu ve “Etkili Birey Yetiştirmede Aile” düzeyi cinsiyete göre ($p=0,921$, $p=,428$ ve $p=,722$) çıkmış ($p>0,05$)

değerinden yüksek çıktığı için istatistiki olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Ancak aritmetik ortalamalardan hareketle, erkek öğretmen adaylarının “Etkili Birey Yetiştirmede Ailenin Oluşturduğu Farkındalık” ($\bar{X}=1,89$), “Etkili Birey Yetiştirmede Ailenin Kişisel Gelişime Katkısı” ($\bar{X}=2,08$) ve “Etkili Birey Yetiştirmede Aile” ($\bar{X}=1,98$) düzeyi kadın öğretmen adaylarına göre daha yüksektir. Böyle bir sonucun ortaya çıkmasının temel sebebi, ataerkil bir aile yapısının Türkiye uygulanmasından ve erkek adayların aile reisi olarak gördükleri baba kavramının sorumluluklarını daha işlevsel algılamalarından kaynaklanabilir. Çalışmada elde edilen dikkat çekici bir diğer sonuç, öğretmen adaylarının “Ailenin Oluşturduğu Farkındalık”, “Ailenin Kişisel Gelişime Katkısı” ve “Etkili Birey Yetiştirmede Aile” düzeyi boyutlarının bölüme göre ($p=0,0$, $p=0,014$ ve $p=0,0$) çıkmış ($p<0,05$) değerinden küçük çıktığı için istatistiki olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir. Aritmetik ortalamalardan hareketle, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının “Ailenin Oluşturduğu Farkındalık” ($\bar{X}=2,00$), “Ailenin Kişisel Gelişime Katkısı” ($\bar{X}=2,26$) ve “Etkili Birey Yetiştirmede Aile” ($\bar{X}=2,13$) düzeyi sınıf öğretmeni öğretmen adaylarına göre daha yüksektir. Bu durumun ortaya çıkması sosyal bilgiler eğitimi çalışma alanı içerisinde aile kavramına ilişkin disiplin ve temalara yönelik etkinliklere daha fazla yer vermesinden kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırmada verilerin elde edilmesinde kullanılan bir diğer değişken bölgedir. Bölge değişkenine bakıldığı öğretmen adayları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılığa ulaşılmamıştır. Bu sonuç, Türkiye’de aile kavramının işlevine ilişkin her bölge doğumlu olan öğretmen adaylarının tamamının benzer algılara sahip olmalarından kaynaklanabilir. Bu değişkenle birlikte çalışmada dikkate alınan bir diğer değişken sınıftır. Çalışma bulgularına bakıldığında, sınıf değişkeni bakımından 4. sınıf öğretmen adaylarının 1. 2. ve 3. sınıflarda öğrenim gören öğretmen adayları kadar, ailenin etkili birey yetiştirmede etkili olmadığını ileri sürmüşlerdir. Bu sonuç, öğretmen adaylarının sınıf olarak kademe düzeyi ilerledikçe aileden ayrı ortamlarda yaşama olan ilgi düzeyleriyle ilişkilendirilebilir. Son sınıf öğrencilerinin sosyalleşmede adaptasyon sürecini alt sınıf öğrencilerine göre daha hızlı tamamlamaları bir diğer faktör olarak sıralanabilir. Çalışmada elde edilen bu sonuçlardan hareketle;

- ✓ Etkili birey yetiştirmede ailenin rolüne ilişkin toplumsal anlamda ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından bilgilendirmeye dayalı toplantılar düzenlenmelidir.
- ✓ Temel eğitim ve ortaöğretimde, ailenin bireyin etkili bir şekilde yetiştirilmesinde rolüne ilişkin etkinlik temelli aktarımlar medya aracılığıyla yapılmalıdır.
- ✓ Bireyin yetiştirme sürecinde ailenin önemine ilişkin bilgi şölenleri ve kongreler düzenlenmelidir.
- ✓ Aile merkezli öğrenme ortamları eğitim kurumlarında hazırlanıp öğrenme ve öğretme sürecinde kullanılmalıdır, şeklinde öneriler sunulabilir.

KAYNAKÇA

- Bozkurt, V. (2011). Değişen Dünyada Sosyoloji. Bursa: Ekin Basın Yayın Dağıtım.
- Cemaloğlu, N. ve Erdemoğlu Şahin, D. (2007). Öğretmenlerin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(2), 465- 484.
- Danış, M. Z. ve Genç, Y. (2011). Kurumsal Bakım Elemanlarının Genel Özellikleri ve Yaşadıkları Sorunlar, *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 170-183.
- Durmuş, B., Yurt Kuru, E.S. ve Çinko, M. (2013). Sosyal Bilimlerde SPSS’le Veri Analizi. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Erdentuğ, A. (1990). Çeşitli İnsan Topluluklarında Aile Tipi. (Editör: B. Dikeçligil) Aile Yazıları, Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayını.
- Erdoğan, E. (2014). Türk Aile Yapısında İle İçi İletişimin Televizyon ve İnternet Kullanımı Bağlamında İncelenmesi: Üniversite Lojmanları Örneği. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler

Enstitüsü Radyo, Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Erzurum.

Gelles, R.J. and Levine, A.(1991). Sociology: An Introduction, Fifth Edition, McGroaw-Hill Inc.

Gürdap Köseoğlu, G.(2019). Etkili birey yetiştirmede ailenin rolüne ilişkin öğretmen adaylarının algıları. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya.

Karasar, N. (1991). Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramalar, İlkeler ve Teknikler. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.

Könezoğlu, B. (2006) Aile ve Ailenin Korunması, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk (Medeni Hukuk) Anabilim Dalı, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Ankara.

Türk Dil Kurumu, (2011). Türkçe Sözlük. Ankara: TDK yayınları.

Yalman, D. (2014). MEB Aile Eğitim Programına Katılan ve Katılmayan Okul Öncesi Eğitim Çağında Çocuğu Olan Annelerin Aile Eğitim Programlarından Beklentileri ve Görüşleri. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı, (Basılmamış Doktora Tezi) İstanbul.

Yurdakul, A. (2016). Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına Bağlı Kurum Bakımında Kalan Çocuklarla Koruyucu Aile Yanında Kalan Çocukların Benlik Saygısı ve Psiko-sosyal Gelişmeleri Arasındaki Farklılıkların İncelenmesi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Psikoloji Bilim Dalı, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.